

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การใช้เครื่องแบบปกติขาวของพนักงานสถาบันส่งเสริม
การสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้มีหนังสือ ที่ ศธ ๕๓๐๔.๒/๔๑๖ ลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปลงความได้ว่า สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีฐานะเป็นนิติบุคคลภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ มีความประสงค์ให้พนักงานของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแต่งกายเครื่องแบบปกติขาวในงานรัฐพิธีและราชพิธีต่าง ๆ โดยคณะกรรมการสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๐ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๒ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๔๑ ออกข้อบังคับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ว่าด้วยเครื่องแบบพนักงาน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๓๔ เป็นต้นมา แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๔๑ มิได้มีบทบัญญัติว่าด้วยการกำหนดเครื่องแบบไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้น เพื่อให้การแต่งเครื่องแบบปกติขาวของพนักงานสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นไปอย่างถูกต้อง จึงขอหารือประเด็นปัญหาข้อกฎหมายดังต่อไปนี้

๑. ข้อบังคับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ว่าด้วยเครื่องแบบพนักงาน พ.ศ. ๒๕๓๔ ใช้ได้หรือไม่
๒. หากข้อบังคับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ว่าด้วยเครื่องแบบพนักงาน พ.ศ. ๒๕๓๔ ไม่สามารถบังคับใช้ได้ จะมีแนวทางปฏิบัติอย่างไรเพื่อให้พนักงานสามารถใช้ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) ได้พิจารณาข้อหารือของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ) และผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงและสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็นดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เห็นว่า ข้อ ๑๐^{*} แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๒ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕ บัญญัติให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแล

ส่งพร้อมหนังสือที่ นร ๐๙๐๖/๖๕ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๘ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

*ข้อ ๑๐ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่วางนโยบาย และควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของสถาบัน อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

(มีต่อหน้าถัดไป)

โดยทั่วไปซึ่งกิจการของสถาบัน อันเป็นอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในทางบริหารเพื่อวางแนวทางปฏิบัติภายในหน่วยงานและคณะกรรมการสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ใช้อำนาจดังกล่าวกำหนดข้อบังคับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ว่าด้วยเครื่องแบบพนักงาน พ.ศ. ๒๕๓๔ ต่อมาได้มีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยได้ยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติดังกล่าวและประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๔๑ และในมาตรา ๓๘^๖ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้กำหนดบทเฉพาะกาลให้ข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามประกาศของคณะปฏิวัติดังกล่าวซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีการออกข้อบังคับตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งเมื่อพิจารณาข้อบังคับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ว่าด้วยเครื่องแบบพนักงาน พ.ศ. ๒๕๓๔ เห็นว่า ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในพระราชบัญญัติสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ. ๒๕๔๑ ดังนั้น ข้อบังคับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ว่าด้วยเครื่องแบบพนักงาน พ.ศ. ๒๕๓๔ ย่อมมีผลใช้บังคับได้ต่อไป

สำหรับกรณีตามปัญหาที่หารือนี้ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประสงค์ที่จะหารือเกี่ยวกับการใช้เครื่องแบบปกติขาวของพนักงานสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตามข้อบังคับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ว่าด้วยเครื่องแบบพนักงาน พ.ศ. ๒๕๓๔ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๘) เห็นว่า เครื่องแบบปกติขาวตามข้อบังคับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ว่าด้วยเครื่องแบบพนักงาน พ.ศ. ๒๕๓๔ มีรายละเอียดที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น ลักษณะและลวดลายของอินทรีธนู ตูมตราสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และตราสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่หน้าหมวก เป็นต้น เครื่องแบบนี้จึงมีใช้เครื่องแบบปกติขาวของทางราชการซึ่งมีกฎหมายบัญญัติคุ้มครองการแต่งเครื่องแบบนี้ไว้เป็นการเฉพาะ

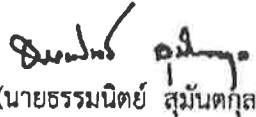
(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๑)

- (๑) ออกข้อบังคับว่าด้วยการปฏิบัติงานของสถาบันและการกำหนดค่าธรรมเนียม
 - (๒) ออกข้อบังคับว่าด้วยการจัดแบ่งส่วนงานและการปฏิบัติงานของส่วนงานนั้น
 - (๓) ออกข้อบังคับว่าด้วยการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การบัญชี และการสอบบัญชีภายในของสถาบัน
 - (๔) ออกข้อบังคับว่าด้วยการกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน และค่าจ้างสำหรับพนักงานและลูกจ้าง และค่าใช้จ่ายอย่างอื่นของสถาบัน
 - (๕) ออกข้อบังคับว่าด้วยการบรรจุ การแต่งตั้ง การถอดถอน ระเบียบวินัย และการลงโทษสำหรับพนักงานและลูกจ้างของสถาบัน
 - (๖) ออกข้อบังคับว่าด้วยการร้องทุกข์สำหรับพนักงานและลูกจ้างของสถาบัน
 - (๗) ออกข้อบังคับว่าด้วยกองทุนสำหรับสงเคราะห์ผู้ปฏิบัติงานของสถาบันและครอบครัว
- ข้อบังคับตามข้อนี้ ถ้ามีข้อจำกัดอำนาจของผู้อำนวยความสะดวกสถาบันในการทำนิติกรรมไว้ประการใด ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา
- ^๖ มาตรา ๓๘ บรรดาประกาศ คำสั่ง ข้อบังคับ และระเบียบที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๔๒ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีการออกประกาศ คำสั่ง ข้อบังคับหรือระเบียบตามพระราชบัญญัตินี้

ฉะนั้น พนักงานสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจึงสามารถใช้เครื่องแบบปกติขาวตามข้อบังคับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ว่าด้วยเครื่องแบบพนักงาน พ.ศ. ๒๕๓๔ เพื่อเข้าร่วมรัฐพิธีหรือราชพิธีได้ เว้นแต่เฉพาะในส่วนที่กำหนดให้ใช้เครื่องหมายกระทรวงศึกษาธิการนั้น การใช้เครื่องหมายแสดงสังกัดหรือเครื่องหมายอื่น ๆ ประกอบเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน เช่น การใช้เครื่องหมายแสดงสังกัดรูปตราสมาธรรมจักรเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องแบบข้าราชการกระทรวงศึกษาธิการต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๕๓๘

เมื่อในปัจจุบันสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลโดยทั่วไป แต่สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมิใช่ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้น การนำเครื่องหมายแสดงสังกัดรูปตราสมาธรรมจักรที่กำหนดขึ้นตามความในข้อ ๒^๓ แห่งกฎสำนักนายกรัฐมนตรี ออกตามความในมาตรา ๗^๓ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๕๓๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎสำนักนายกรัฐมนตรี ฉบับที่ ๗๑ (พ.ศ. ๒๕๒๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องแบบข้าราชการฝ่ายพลเรือน พุทธศักราช ๒๕๓๘ มาใช้ประกอบเครื่องแบบปกติขาวของพนักงานสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จึงไม่อาจกระทำได้

ประเด็นที่สอง เห็นว่า เมื่อได้ให้ความเห็นในประเด็นที่หนึ่งแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องให้ความเห็นในประเด็นที่สองอีก

(นายธรรมนิตย์ สุ่มันตกุล)

รองเลขาธิการฯ รักษาราชการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เมษายน ๒๕๕๘

ข้อ ๒ ภายใต้บังคับแห่งข้อ ๓ และข้อ ๔

๒.๑ เครื่องแบบปฏิบัติราชการ ประกอบด้วย

๑) ๑) ๑) ๑)

(๑) เครื่องหมายแสดงสังกัด ให้มีเครื่องหมายแสดงสังกัดทำด้วยโลหะโปร่งสีทอง

ไม่มีขอบ สูง ๒ เซนติเมตร ติดที่คอเสื้อตอนหน้าทั้งสองข้าง เป็นรูปดังต่อไปนี้

๑) ๑) ๑) ๑)

กระทรวงศึกษาธิการ รูปตราสมาธรรมจักร

๑) ๑) ๑) ๑)

มาตรา ๗ ให้นายกรัฐมนตรีมีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎหรือข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

กฎหรือข้อบังคับนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้